

Szerkesztőség:
Kazinczy-utca 1.
sz. L. em. (Király-
utca sarkán).
Kiadóhivatal:
Wolf M. könyv- és
papírkereskedése-
ben, Király-utca,
Hattyu-épület.
Megjelenik vasár-
nap kivételével
mindennap este 5
órákor.

PÉCSI UJSÁG

(„PÉCS”)
POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak:
Helyben:
Égész évre. 10.—
Égy órá. . . 1.—
Videkre:
Égész évre. 12.—
Égy órá. . . 1.20
Egyes szám ára
Pecsett 4 kr., vi-
déken 5 kr.
Egyes számok
kaphatók minden
lapelárusítónál.

Pecs, 1894.

Vasárnap, július 8.

162. (1225.) szám.

Az erős magyar állam.

Budapest, július 5.

Oda kűm a budapesti városligetben, a „Hattyu-sziget” környékén erősen folyik a munka. Ácsok, kőművesek, faragók, napszámosok zajától visszhangzik a városliget. Teljes erővel megindult a milleniumi kiállítás színhelyén az építkezés. Csakhamar tornyos, kupolás csarnokokkal, szebbnél szebb épületekkel lesz benépesítve a „Hattyu-sziget” környéke. Bann a fővárosban naponként léleseznek az egyes kiállításai szervező bizottságok, szakosztályok, mert már csak rövid két év választ el bennünket ennek a nagy nemzeti örömmünepnek, a milleniumi kiállításnak megnyitásától, mikor újból Európa szeme rajtunk fog függni és egy önkéntes vizsgát fogunk letenni a vén Európa anyóka szeméi előtt a civilizációból, melyet immár ezer esztendő óta ápolunk, előre viszünk, észszel és karddal védelmezzünk ezen a területen, melyet honfoglaló őseink okkupáltak, mi pedig országot csináltunk rajta, megalapítván a magyar államot, mely rövid megszakításokkal, kisebb-nagyobb területeken, amint a harci szerencse hozta magával, immár ezer éve uralkodik a magyar glóbuson.

De soha még a magyar állam-

eszmé nem volt olyan teljes erejében, olyan teljes fényében, mint ma. Ha ezt a magyar állameszmét a fölöltünk világló holdfényhez hasonlítjuk, úgy most, mikor a milleniumi küszöbérre érünk, ez az állameszmé töltében van, még az ugynevezett „hold-foltok” is lassanként eltűnedeznek belőle, a melyek itt-ott a történelmi fejlődés folyamán szórványosan rája tapadtak.

De hát azt kérdik, hogy mi tulajdonképen a magyar állameszmé? Tulajdonképen miben nyilvánul a magyar állameszmé, melyről folyton azt hangoztatjuk, hogy erősödik, izmosodik? Erre egyetlen szóval meg tudunk felelni: *a magyar nemzeti öntudatban*, mely olyan erős, hogy semmi sem állhatja többé útját; olyan intenzív melegt, hogy minden más érzés fölolvad benne. Azt akarjuk, hogy a központi hatalom, mely ezen a területen, ezt a népet összetartja, uralkodik fölötte, minden ízében magyar jellegű legyen. Célja, eszköze magyar legyen. Magyar észszel gondolkozzék, magyar kézzel eszelekedjék és akarata mindenkin szemben föltétlenül érvényesüljön. Elmondhatjuk, hogy ez a központi hatalom soha sem volt oly erős, mint ma. Hol van Bécs, honnét egykoron kormányozták az országot! Hisz a legutolsó kor-

mányválság is megmutatta, hogy itt Magyarországon csak egy akarát érvényesülhet, ez a magyar nemzeté, annak törvényeszerű képviselője által kifejezett akarata. Ezt az akaratót pedig csak a magyar nemzet bőlesen fölfogott érdeke, politikai célja irányíthatja. Ezt meg épen a most dűlőre vitt egyházpolitikai akció bizonyíthatja legjobban, midőn minden egyéni, felekezeti, nemzeti, osztályérdek háttérbe szorítottatót és győzött az abszolút magyar állameszmé az egész vonalon.

A magyar állameszmé a maga súlyával immár az ugynevezett nemzetiségi kérdéseket is lekűzi. Azok a faktorok, kik közel háromszáz év óta az országot idegen ajku, idegen nemzetiségű fiaival szövetekezve küzdöttek a magyar állameszmé megsemmisítésén, immár belátják, hogy többé a Hurbánokkal és Rajcsicsokkal, Jelasicsokkal, Axantye Szeverekkel stb. nemzetiségi urakkal nem lehet operálni a magyar állameszmé ellen. Hátat fordítanak tehát a oláhoknak és a többi nemzetiségeknek, sőt az ugynevezett bécsi hagyományos politika is teljesen megbukott. Bécsben, értem alatta az uralkodóházat, csak egy politika volt mindig, t. i. az uralkodóház nagyhatalmi állásának biztosítása. *Ez volt az waldodóház*

A „PÉCSI UJSÁG” tárcája.

Karaván-doktorok.

(A „Pécsi Ujság” eredeti tárcája.)

Hozzám is szállásoltak egy vándor-gyűlésezőt. Mikor megérkezett, nem tudtam: orvos-e vagy természetvizsgáló? Este jött, nem akart minket zavarni, egyenesen a neki kijelölt szobába vonult. A feleségem nagyon kívánságon asszony, (a mivel ugyan fölösleges dolgot mondtam) odament az elválasztó ajtóhoz s átátnézt a kuleslyukon.

— Orvos! orvos! — kiáltja nekem sugva, hogy az odaát meg ne hallja.

— Miből gondolod? — sugom én vissza az asszonynak.

— Kis középatikát vett elő s valamiféle szert bevett.

Magam is kívánsásvá lettem a furesza vendégemre, én is átátnézt a kuleslyukon.

— Dehogy is orvos! — sugom én kiáltva.

— Hát mi? — pattog az asszony tompított gégemehánikával.

— Természtvizsgáló. — Erősítgetem én.

— Miből gondolod?

— Eredj, nézz át.

A mi vendégünk ágyba készülve gyertyával a kezében szemlét tart az ágy ragaszai és a falon mutatkozó repedések fölött, bizalmatlanul házában össze a szeméi, az orra és a szája körül levő rüncokat.

Csakhamar eloltotta a gyertyát és lefekűd.

Reggel az asszony arról panaszkodott, hogy nem lát a jobb szemén, mely egészen gyulladása esett. Az a szemé volt, a melyiken átküesült a vendég-szobába. A kuleslyukon áthűződő finom szél gyuladása hozta a szemét s az asszony azon a szemén egész nap sirt, még akkor is, ha a másik szemével nevetett.

A vendég korán reggel elment hazulról. Nosza a gyerekek berohantak a szobájába, fölkatnati mindent, a mi a vendégé.

Deltájban, mikor ha a tértem, két-szégbeesve fogad az asszony: a gyerekek rosszul vannak, görse van mind a háromnak. Ott dobálták a testüket, ki az ágyban, ki a pamflagon s nyögtek hozzá, de egyikből se tudtam kiszűdni, hogy mit evett délőtt. Kétszégbeesünk közben,

épen mikor orvórsért akartam küldeni, megjött a vendég: dűlben akarta tiszteletét tenni.

Bemutatta magát: orvos volt. Nagyon hálálkodott, hogy milyen vendég-szerető, figyelmes házigazdához jutott, hogy minden lezapróbb dolgról gondoskodtam.

— Oh kérem, orvos ur, még tovább is megyek, hogy a kedvét keressem. Pacienséről is gondoskodtam. Ime itt fekszik három gyerek, mind a háromnak görse van.

— Ah, ah! Lássuk csak.

Hamar készen volt a diagnózissal.

— Eretlen kajszinbarackot ettek a gyerekek.

— Talán körtét? — ellenkezett az asszony. — Nines nálunk kajszinbarack, csak körte.

— Bizza csak rám, nagysád. Ha én azt mondom, hogy kajszinbarack, akkor kajszinbarack. Ott fekszik egészen emész-telenül a gyermekbarak. Úgy-e fiaeskaím, kajszinbarackot ettek?

A gyerekek csak szegtek, de az orvosnak se felelték. Az orvos mosolygott.

— No majd mindjárt segítünk a dolgon, csak nem kell megijedni. — Azal átment a szobájába.

egyedül politikai célja mindenha. Csak az eszközök voltak különbözők. — 1867-ig az ugynevezett *összbírodalom*, az ausztriai egységes eszázárság eszméjének megvalósítása volt az irányadó. De ez teljesen megbukott. Most a *dualizmusban*, a magyar állam és az ausztriai állam szövetségében van az uralkodóház politikájának eszköze a nagyhatalmi állás tekintetében. Ennek a két teljesen független állam-eszmének erősítésében van tehát az uralkodóház ereje és csakugyan 1867 óta az uralkodó minden tényle az bizonyítja, hogy a magyar állameszmé erősítése az uralkodó család, a dinasztia legbensőbb érdekével. A magyar király tehát elmondhatja, midőn uralkodólag cselekszik, hogy „a magyar állameszmé és én egyek vagyunk”. Ez a harmonia, ez a legbizonytalan erősség a magyar nemzet legnagyobb vívmánya, melyet a millennium fölmutat.

Della.

A helyzetéhez.

(Belsőből írják a „Pester Correspondenz”-nek.)

Mint már a minap jelentettem, itt nem csinálnak belőle nagy dolgot, hogy az idén csak az *összszel* ülhözhetnek a *delegációk*. A közös költségelgőirányzatok sima és gyors elfogadását ugyanis már eleve biztosnak tartják, mert a külügy-miniszter, hadügyi kormány, közös pénzügyminiszter, valamint a megszállt területek költségvetési teljesen a múlt évi kereteken belül vannak, sőt ez utóbbiak új szaporodást mutatnak föl a saját forrástól erejükből.

Csak egy agyálva van *Kaluoknyak*: valjoin az updusult magyar „katholikus párt” azt a kis esnyit, melyet a főrendiházi delegátusok választásának követelt el, nem azért tette és forszírozta-e, hogy mint párt a delegációkban bujják ki a többség s mindjárt egy kollektív taptantatlansággal szerepeljen? Zichy Nándor grófot mostani állandó tuding reletsége mellett nagyon is képesnek tartják egy kihonárisa a római kuria érdekében és ennek a fanatikus Polluxnak a Caster-a, Széchen Antal gróf, aligha fogja őt vissza-

tartani: hisz ismerjük ennek a különös államférfinak ismételt bizalmas utazásait Kómába, valamint azt a szinte excesszív magatartást, melyet a főrendiházban az egyházpolitikái javaslatokkal szemben elfoglalt. A nemes gróffal, aki negyvenhat esztendő óta él egy vesztette lett esőselek által meggyilkolt apósának vértanúságából és ennek alapján fényes pályafutást tudott magának kihuzelni, már szinte jól laktak és nemcsak a külügyi hivatalban, hanem az udvarnál is ilyen szívesen látanak, ha az öreg ur végre visszavonulna a nyilvános színterről.

A mi a „*Cziráky-kérdést*” illeti, ha azt a magyar delegációban egyáltalán szóba hoznák, vagy éppen affaire-t akarnák belőle csinálni, úgy az nagyon könnyen megoldható. Mint tudva van, szemére vetik a grófnak, hogy a főrendiházban tündetőleg a kormány ellen szavazott, holott a külügyi hivatal politikája, hol Cziráky gróf mint osztályfőnök van alkalmazva, szilárd támaszát a két állam kormányával való bizalommal teljes egyetértésben éli. A gróf azzal védekezik, hogy itt egy egészen kivételes lelkiismereti kérdésről van szó, melyben nemcsak saját meggyőződése, hanem nemzetszégének évszázados hagyományai, sőt egy eskü által is kötvén van, melyet atyja kezébe tett le. Ha a delegáció többsége ezt a nyilatkozatot nem tartaná kielégítőnek, akkor gróf Cziráky Béla elég gavallér arra, hogy visszalépjön.

Krieghammer ural, az új hadügy-miniszterrel, könnyen és gyorsan meg fognak barátkozni a delegátusok: ő igen takarékos és pénzügyekben pontos és ezen fölül inkább hajlik a hadsereg szervezetre intenzív, mint expanszív fejlesztése felé.

Casimir-Perier, a francia köztársaság új elnökének föllépése itt a képzeltet legújoktanyabb benyomást keltette föl. A kamarához intézett üzenetéből, valamint a válaszból, melyet a nunciussnak, mint a diplomáciai testület doyen-jének szép és a legfinomabb tapintat által kitünő üdvözlő beszédre adott, fölvilágosodott szellem, méltóságos, tudat, államférfini okosság és hűségigaz beszél. Bizalommal számíthatunk rá, hogy benne a világba fontartásának megbízható istápolóját nyerték, főleg miután föladatait kell hogy lényegesen megkönyítse az a rokonszenves hangulat, melyet a német esziszár lovagias tényle, a kémkedés miatt Glatzban fogva tartott francia tisztiek szabadon bocsátása a francia nép szívében keltett.

A fiatal szerb király Konstantinápoly-

ból nemcsak nagy tiszteletet és kellemes személyes emlékeket hoz haza, hanem reális vívmányokat is. Abdul Hamid szultán azt a határozott ígéretet tette neki, hogy a török területen letelepedett szerbeknek az egyház és iskolaiügy terén ugyanazokat a kedvezményeket adja, melyeket birodalma többi közvetlen alattvalóinak. Pedig Szerbia többé a legeszkélyebb souverain viszonyban sem áll Törökországgal. Amde Abdul Hamid okos politikus, aki a szabad Balkán-államokat is magához akarja fűzni előzékenysége által, — a legjobb e közök jövő forradalmak kikerülése.

Klement metropolita visszahelyezése méltóságába bizonyvala díszesreért méltó, okos tényle Ferdinánd bolgár fejedelemnek: a metropolita még a pánszláv ellenek egy részét is a fejedelem lábához viszi majd: a mérsékelt ellenzékiek rogtán siettek, amint sikerült Ferdinándnak leráznia magáról Bismarkját, Stambulowot, hódolatukat és hűségüket a Korbuz-dinasztiának bemutatni. Úgy látszik, tartós lesz az a kedvező fordulat.

Közegészségügy.

A közegészségügy az állami igazgatás egyik legfontosabb ügye, mert a mit egyesek saját erejükből előteremteni képtelenek: az egészség feltételeinek összességéről az államnak kell intézményei, rendszabályai és működése által gondoskodni. E föltételeknek és gondoskodásnak rendszeres szervezettel kell birtania, mely magában foglalja nemcsak a közegészségügyi rendszert és közegészségügyi igazgatást, hanem a közgyógyászat ügyét is. Övő és előmozdító irányval kell birtania és intézkedéseinek a kor igényeivel, a haladás és művelődéssel, a tudományval és a közszellem által ébrentartott általános elvekkel harmonizálnia kell. Széles és tágas működési tér és nagy igyekezet, nagy áldozatkészség kellene e tér behatárolásához, mert és tényle nemcsak nálunk, de sokkal rendezettebb beligazgatással bíró államokban is, dacára végtelen fontosságának, még mindig fejletlen, még

Kis vártatra visszarahant. Föl volt dylva az area. A kezében a kézi patikáját tartotta magasra — őrösen.

— Az Istenért, kirabolták a gyógyszeres táskámat! Csak nem a gyerekek iták ki?

Az az unisono hangos hógés, mely e kérdésre egyszerűben fölhangzott, árulója volt a gyerekek esinyének.

— Szent Isten! Egy sereg mérget nyeltek le a gyerekek.

Az asszony elajult. Míg én göresökben szenvedő, megmérgezett gyermekeim anyját felszalagattam föl ajulásból, addig az orvos-vendég az ellenmérget kereste kétségbeesetten. Annak még az üvegcséjét sem találta sehöl. Nagy nehezen kivette a gyerekekből, hogy minden mérég henük van, tehát az ellenmérget is.

Az orvos még aggodott.

— Mind a hárman ittak abból a kis üvegből is, a melyeknek nines itt az üvege?

— Abból is. — Nyögte a legnagyobb-bik. — Mindenikünk vizyázott a másik köttöre, hogy egyik se esálja meg a másikat. Testvériesen osztokodtunk minden üvegből.

Az orvos fölshajtott:

— No hála Istennek! Megitták mindjárt az ellenmérget is, így csak egy héttig silylik meg az erejüket tülhaladó dózissokat.

Különbben ettől a magántermészeti incidentstől eltekintve nagyon örültem s velem az egész város annak, hogy ennyi orvos látogatott el hozzánk. Milyen szépség lesz itt!

Eljártunk a fölolvásásokra, hogy tanuljunk higeniánt, miként kell okserien élni. Mindig az orvosok nyomában jártam s lestem, mit eszelekeszen. Olyan komoly, okos, megmondott emberek ezek az orvos urak, olyan bizalommal van az ember irántuk.

Például én eddig mindig azt hallottam, hogy a jeges víz ártalmas. Higycék el hőmbögög (olvassd: humberg) az egész. Én láttam, a mint egy híreves fölolvásos orvos úgy szopta a jeget a kávéházban, mint a gyerekeim a krumplicukrot. Többé nem hittem a jeges mesének s én is külön porció jeget hoztattam a jégbehűtött spricerembe.

Mikor az első bankett után a vendégelés esupa megmaradt husokat, szoszokat, garnirungokat küldött ebédre, úgyis

szóval se keltem ki ez impertinencia ellen. Hiszen az orvosok hagyták meg, pedig csak csak nem engedték volna mára elteni a tegnapi húst, ha az egészségtelen volna. Józsién ettük meg a nyulszagot kapott tegnapi borjuszületet.

Lejárt szabály az is már, hogy a fürdőbe menés előtt az embernek jól le kell hűtenie magát, vagy hogy tunc után nem szabad fagyialtot enni. Egy fővárosi fiatal orvos nyitotta föl a szememet, azt a feleségemet — no ő neki csak azt a szemét, a melyik nyitva volt; a másikon, a melyik gyuladós volt, még most se látott. Az a fiatal orvos az uszodában fél perc alatt levetkőzött, a másik félperc alatt a vízbe ugrott. Ezt én láttam. A feleségem pedig az orvosok tiszteletére rendezett busu-táncestélyen láttá, hogy ugyanaz a fiatal orvos ugy ette a fagyilaltot a csárdás után, mintha az elmaradt lelekötét kanalazta vissza a tüdőjébe. Még a gyöngyöző izzadság is megfagyott a homlokán. Az asszony mindjárt utána is csinálta, mert ő is rezegtetta a csárdást vagy egy félóraig.

Másnap az asszony föl se kelt az ágyból, én meg nem sokára szintén visszafeküdtem. Az orvos-vendég, a ki bucsuzni

mindig elhanyagolt. Úgy szólván minden egyes ember tevékenységére, éberségére és józan fölfogására van szükség, hogy az összesség közreműködése által, a társadalom segélyével az állam megfelelhessen nehéz feladatának. A közegészségügy rendezésének és fejlesztésének szüksége kell, hogy áthassa egész közeletünket, mert szemben a csökönősséggel, a megszozott elbizakodással, a nép idegenkedésével és a vagyonatlan osztály tehetetlenségére vagy bűnös könnyelműségével csak úgy érhet célt az igazgatás, ha az egészség fenntartásának különböző és sok irányú fölteleiről maga a társadalom is gondoskodik.

A közegészségügy rendezése és korszerű fejlesztése óriási feladatot képez a műveltség magasabb fokán álló államoknál is, nem lehet tehát egyszerűen mindent követelni, főleg ott, hol az adminisztráció más ágai is el vannak hanyagolva. De, hogy rá lépünk a szervezés útjára és azon folytonosan és rendszeresen haladjunk az igen is oly követelmény, mely a legjobbulhat, mert valóban a létfenntartás kötelezettségével együtt jár.

Kormányunk e téren nagy buzgalmat és körültekintő tevékenységet fejt ki s hogy eddig az általános fölügyelet, vezetés és ellenőrzés nem eléggé rendszeres azt a közigazgatási reformok késedelme okozza, mert vajmi nehéz a mai szervezethez gyökeres egészségügyi intézményeket beilleszteni. De, ha a községek végleg rendezve, a hatóságok működési köre és felelőssége megállapítva és az államosítás minden irányban érvényesítve lesz, úgy az egészségügyi tekintetek kellő végrehajtásának semmi sem álland útjában, mire a szerves vezetés bizonyára megtalálja útját, módját a többi tényezők erőteljes közreműködésének is. A társadalom is nagyobb érdeklődést fog tanúsítani az eddigénél.

jött, mind a kettőnket lázas jagtatás közt talált.

Az asszony nál ez volt a diagnózis: — Tüdőflegmá, üledézsába és orrhabarc kombinációja, melyhez egyiptomi szembetegség járul.

Nálam ezt állapította meg:

— Terimbese veselő, dülmírigydag, belső halljárattal, gennybub, gátsipoly kombinálva hasihagymással.

A városban járványosan lépett föl ez az én betegeségem, mert mindenki szopta a jeget a spricer mellé, ette a megmaradt nyulszagu borjuszéget, agyonlézta és agyonhűtötte magát; s e mellett még sokan rezsörjébe (olvast: delirium tremens) is estek az össze-vissza írott rengeteg mennyiségű szeszest italt miatt.

Mikor az orvosok kitették a lábukat a városból, ez egész ispotályá vált utánuk.

Ezen a napon levelet kaptam egy más vidékbéli rokonomtól. Azt írta, hogy mióta az orvosok vándorgyűlése mentek, náluk járványos egészség dühöng.

Dr. Mukl.

De bármily örvendetes is a mai tevékenység, bármily biztató is a jobb jövőbe vetett remény, a feladat, mely a kormányra a közegészségügy teljes szervezése, sőt úgyszólván megteremtése által vár, valóban óriási, mely az igazgatási erőknek és államférfiai képességnek nagy próbakövet képezi. Bevinni ez ügyet az iskolába, hivatásává tenni ezt a lelkeskedő papságnak és tanítóknak, fölébreszteni a közszellemet, megvalósítani az áldozatkészséget, megvívni a harcot a nép közönyével, babonásaival és mindezek mellett szervezni igazgatni, rendezni bizony óriási feladat! És mennyi a teendő a közegészségügyi rendszert terén ismerve a közlekedés és forgalom körüli mulasztásokat, a piaci rendszert gyarlóságait, a kuruzslás visszaéléseit, a közérkölcönség terén tapasztalt hanyagságot és vétkes mulasztásokat, az ipari rendszert kezdetlegességét, a telepek, üzletek, műhelyek primitív berendezését. Vagy ha szemügyre vesszük a nevelés, építészeti, és lakásügyi, tűz és biztonsági, víz és csatornázás körüli visszaéléseket, valamint a köztisztaság fontos igényeit!

Mindezen feladatok létesítését körültekintően előrelátással és szigorral végre kell hajtani, e munkában pedig az állami kormányzatot kívül az egész társadalomnak a palotáktól a kunyhóig, a legnagyobb gyártól a legkisebb műhelyig, az iskolás gyermektől a szorosabban hivatású tényezőig reszt kell vennie. Ne tartsuk tehát a közegészségügy rendezése iránti szorgalmazást s az ez irányban fölszólalásokat amolyan föltűnési viselkedésből vagy egyéni ambícióból eredett divatos beavatkozásnak, mert minden ily sürgetés a közszükséglet kielégítése iránti vágy vagy panasznak szava. Nagyobb emberbaráti és hazafiasabb munka el sem képzelhető, mint a közegészségügy rendezése körüli tevékenység értékesebbé magánál a tudománynál, mely a gyakorlati munka nélkül csak elvont értékkel bírhat s az egész emberiségre kiható áldást nem biztosíthat. — Azért óhajtottuk volna, hogy az orvosok és természetvizsgálók most megtartott ülésében a jelenvolt kormányközégek tüzetes és tájékozott kijelentéseket tettek volna a kormányunk célba vett tervei és reformjairól, mert tisztán a tudományos haladásnak megfigyelését a közegészségügy napirenden levő és akut kérdésének fontosságát tekintve, nem tartjuk elegendőnek: ma az igazgatás kérdése áll követelőleg előttünk. És, hogy mily közérdeklő és mily hálás tér a közegészségügy, mutatja az, hogy az e körbe eső fölhaladások a legtöbb figyelmet és legnagyobb elismerést vívták ki.

Ápoljuk, gondozzuk, fejlesztjük meleg érdeklődéssel, emberbaráti szeretettel és a helyi ragaszkodás teljességével az eddig mostohán kezelt

tért, kinek-kinek bő rész jut ki annak művelésében!

Pécsi és baranyamegyei iskolák értesítői.

Nem először hangoztatjuk, hogy Baranyamegye közoktatásügye modern színvonalon áll. Nem először írjuk, hogy Pécs város közép- és népiskolái az ország első iskolái között foglalnak helyet. Szinte bántó tehát, hogy napilapjaink oly könnyedén bannak el velök. A legtöbbje csak száraz statisztikai adatok felsorolására szorítkozik; vagy sűrűs munkája közepett kiskákít a referens egy passzuz az értesítőből és tisztán szeszélytől függ, hogy elismerőleg nyilatkozzak az intézetről, vagy rugjon egyet rajta.

A tanügy munkái már régtől fogva rossz néven veszik a napilapoktól e közönyösséget, hol ne mondjuk fölületességet. Az „Orsz. Tanügyl. Közönl.” legutóbbi száma is clesen kikel a napilapok értesítői ismertetése ellen. Így kiemelt az ismertetések rendezetlenségét és tervertelenséget. Vegyest alkalmaztak a legelőtérbe kaptak. Az illető referens egy sablont alkot magának, melyen azután végig lovagol. „A M. H. dühöng, ha zeni soncto-tartottak ott, hol több a zsidó; a M. Állam XIII. Leo jubileumán és márc. 15-ének megünneplését írta, apazet kiált, ha a felekezeti hittanárok is felsorolják, rosszul lesz és keresztet vet, ha az irásbeli dolgozatok tételei túlságosan világiak (világosak?) stb.”

Valóban szomorú valóság ez! Megszégyentő a magyar tanügyre e kiesnylés. Pedig joggal elvárhatók az általános műveltség terjesztőtől, a napilapoktól, hogy az iskolák értesítőit, melyek kétségbevonhatatlanul föltűnnek az ország közoktatásügyi állapotát, az ügyhöz méltó komolysággal és ahhoz értő irókkal dolgoztatják föl.

A napilapok feladata e téren az volna, hogy általános szempontok szerint méltatná az iskolai értesítőket. „A szakértezők mellőzésével bőven kell foglalkozni a tanügyi, helyi és tulajdonképpen iskolai mozzanatokkal. Fődolog a lelkiismeretes, az igazságos kritika, mely tárgyilagosságánál fogva hivatva volna az értesítő névaját emelni.”

Lapunk az értesítő ismertetésénél ez irányt követi. Az ismertetések sorrendjével is bizonyos tervertelenséggel fogunk eljárni, előbb a helyi, azután a megyebeli értesítőket ismertetjük.

1. *zirc-ciszterci rend pécsi róm. kath. főgimn. értesítője az 1894-95-ik iskolai évről.* A bevezető részben a szokásos „értekezés” helyett a könyv- és szertárak jegyzékét találjuk. Egy rövid, tartalmas történeti visszajáratás előzi ezt meg, melyből megtudjuk, hogy a tanári könyvtár rendszeres és nagyobb arányú szaporítása 1872-től kezdődik, midőn Szalay Alfréd dr. igazgató és a könyvtár kezelője 250 ft értékben szerzett főleg a klasz. filológiához, forrás munkákat. Azóta szépen gyarapodott a könyvtár. 1884-5-ben Gebaur Izor igazgatóságának első évében Gyikós Péter könyvtárőr rendezte a könyvtárt. A jelen iskolai évben azonban már annyira fölszaporodtak a művek, hogy szükségessé vált annak újabb való rendezése s a mi használhatóságot s tervertelenséget tovább fejlesztését lehetségessé teszi, új csak és betűsoros leltár készítése. Az ily módon redukált könyvek leltárát közlik az értesítőben egész terjedelemben. A leltár szakok szerint közli a könyvjegyzéket. Sok szép forrásmunkát találunk e jegyzékben; de sok hiányzik is, melyek egy része pedig elkerülhetetlenül szükséges. Így pl. nyelv-

emlékünkre vonatkozó forrásművek; a nyelvjárásokkal foglalkozó kitűnő munka; a historiából Marcell II. József kora; a vegytanból Mayer Viktor műve; Urici Gerdimus, Freytag Gusztáv a statisztikái és poétika tanítására vonatkozó alapvető munkái hiányzanak a jegyzékből; jóllehet meg vagyunk róla győződve, hogy a szaktanárok saját könyvtárban megtalálják őket. A tanári könyvtárban jelenleg összesen 1459 mű van. Az ifjúsági könyvtár 1349 műből áll, míg a szegélyzörgősüllet könyvtárban 652 darab tankönyvet találunk. A természettudományi, földrajzi, philológiai és egyéb tárak gyűjteményei elég gazdagok.

A könyv- és szertárak jegyzékének folsorolása után a tanári kar névsorát is munkakörét közzik. Itt említjük föl, hogy a 16 tagból álló tanári karból nagyobb irodalmi munkásságot *Barbaries* Róbert fejtett ki. Atdolgozta és saját alá rendezte Husz Gábor „Magyar nyelvtanát,” melyből csaknem *1. utatlant*, immár 29-ik kiadás jelent meg.

A tananyag részletezéseinél fölvetjük a kérdést, hogy nem volna-e célszerű a *könyvből attekintés* végett a főreáliskola értesítőjének mintájára az olvasmányokat elkülöníteni a tananyagtól? Örömmel látjuk azonban, hogy a pécsi főgimnáziumban, eltérve a felekezeti intézetek nagy részétől, mindenben és mindenütt az „Utasításokat” követik. Az értesítőben közölt tananyag oly terjedelmes és oly szakszereiben van részletezve, hogy szinte magunk előtt látjuk a tanítás menetét egyedül a VII. és VIII. osztály poétikái és irodalmi tanításának teljesben képét szerették volna látni. Az írásbeli dolgozatok tárgya következetesen a tananyaggal van szoros kapcsolatban. Különösen kiemelik a téma helyes voltát: „Minő hatással volt a protestantizmus irodalmunkra?” Kiemeljük azért, mert kath. intézetben nem igen szeretik e témát bolygatni. Annál nagyobb dícsőretre válik a szaktanárnak, hogy az irodalmi tanítást objective menten minden felekezeti túrelmentől tanítja.

Az ifjúsági körök és egyesületek szépen virágoznak. A *tiktokról* (1) jelentése szerint az önképzőkörbe 127 művet adtak be; melyek közül 32 prózai és 32 költői művet fogadtak el. Dícsőretre válik ez intézetnek, hogy anyai pályadíjat tűznek ki az ifjúság buzdítására. Azonban engedje meg e derék kör ha megkérdézzük: — mi helye van egy politikai lapnak, mint a „*Pécsi Közlöny*”-nek az önképzőkörben?

Az *osztálydiás* és jutalmazott tanulók nagy száma önkéntelenül eszünkbe juttatja főreáliskolánkat, hol nagyon mostoha bínnak el miniszterium és közönség osztálydiójában a tanuló ifjúsággal. Az értesítőt a tanulmányi előmenetel statisztikája és a jövő iskolai évre szóló tudni valók zárják be. Befejezülendű idejűk, hogy az intézet 362 tanulója közül 63 az összes bukottak száma. Szép eredmény!

HIRROVATUNK.

Pécs, július 7.

— **Kossuthné Ruttay Lujza Baranyában.** Mint lapunk Pellérdél értesítik, ma délelőtt *Ruttayné* Kossuth Lujza az Ambrózióvics család kíséretében Pellérdére érkezett, hol *Brázy* Kálmán földbirtokos vendége. A vasuti állomásnál *Brázy* két kis leánykaja várt a feteruhás vendégre, ki megesőskolta a kedves kis leányokat. A nép, tekintettel az agy nő grászára, tartózkodott minden fogadtatástól. *Ruttayné* több hétig fog Pellérdén időzni és

lehet, hogy *Kossuth* Lajos fiai is meg fogják látni látogatni. *Ruttayné* a fájdalmas napok igazalmait, épügy betegségeit már teljesen kiveherte és a pellérdi időlési helyre fogja pótolni, a mire a legutóbbi turini időzés még sem volt képes, az agy nő lelki nyugodalmát.

— **Pécs-baranyai vendéglők ipartestülete.** A pécs-baranyai vendéglők Pécsét egyesületet alapítottak, melynek alapszabályait a keresk. miniszteriumhoz küldötték föl hiteltésítést végett. A kereskedelmi miniszter a cím megváltoztatása végett jóváhagyva nélkül küldötte Pécsre vissza, az „egyesület” szó helyett „ipartestület” szót írva elő a címben való fölvételre. Ma az alapszabályok ezen módosítását vissza is küldötték a kereskedelmi miniszteriumhoz, honnét most már legrovidebb idő alatt jóváhagyva fogják Pécsre visszatérni.

— **A Pécsi Kerekpár-Egyesület tagjai ma, szombaton este 8 órákor** tartják a Hattyu nyári helyiségében július havi összejövetelüket. Vendégek szívesen láttanak. Etközés étlap szerint.

— **Értesítések a Mecesek-egyesület tagjaihoz.** A Mecesek-egyesület választmánya arról értesíti az egyesület tagjait, hogy a mezejelen „Kalauz”-t a bolti ár felén, 50 kr-ért kaphatják meg Mayer Károly tagtársnál (Kölesön-szegélyző egyesület). Vidékre 10 kr. postabér mellékelendő. — A Mecesek-egyesület tagjait figyelmezteti a választmány, hogy ne mulasszák el a jelenlényt minden séta alkalmánál látható helyen viselni.

— **Kéves a megyye.** Rég termett vidékünkön annyi gyümölcs, mint az idén. *Piacunkon* nagy garmadában hevernek a körték, kajszik, cseresznye, alma és egres, de csak itt-ott elvétve lehet megyegyes kosarat látni, pedig a kit utja a falvakba vezet, látni fogja, mint gornyednek a megyefogy is a nagy teher alatt. Mint több oldalról halljuk a megyezely parasztaink mostanában azért nem kereskednek, mert bor hiányában a megyéből csinálják a bort, melyet erjedni hagyának és öszre a savanykás ital, jobb hiányában, nagy élvezetet fog szerezni gazdáinknak. Ha tehát idén kevés lesz az aszalt megyegye, meg a megyegyes szősz, úgy ennek oka kizárólag a megyegynek más célra való használatában keresendő.

— **Halalozás.** Dombóvárról írják lapunknak, hogy az ottani izz. hűtőszög derék tanítója, *Witz* Mór 58 éves korában meghalt.

— **A nemétbolyi rablójegykosság.** Lapunk tegnapi számában már megírtuk, hogy *Nemétbolyban* f. hó 3-ik-án rablójegykosság történt, a mai postával a következő részleteket vettük a jegykosságról: *Maul* Antalné nemétbolyi lakos f. hó 3-án reggel 7 órákor a piacra ment némi bevásárlásokkal tenni, a ház ajtaját maga után bezárva. Mikor hazajött az ajtót nyitva találta s végig menven a szobákban a hátulsi szobában két idegenrel találta magát szemközt, kik közül az egyik, mikor segítségért akart kiáltani, vándorlóbójával halántékon ütötte úgy, hogy rögtön eszméletét veszítette, de minthogy nem halt meg, kezükkel és a saját nyakán levő kendővel megfójtották s miután a talált vagy husz forintnyi készpénzt magukhoz vették, szép szerivel kerekelt oldottak. — A helyszínen talált bűnjelék a következők: egy vándorlók által használni szokott bot, egy fenyőfa-ék és egy ládásruc, mit valószínűleg zárfesz térső használtak. A tettesek Dárda felé vették útjukat. A esendőség a gyilkosokat nyom követi.

— **Vízvezetési mizeriák.** A következő sorok fölvételére kérték föl bennünket: Tekintetes szerkesztő ur! Tegnapi kelt

sorainnk b. lapjában „vízvezetési mizeriák” cím alatt helyet adni szives volt, a miert köszönetemet fejezem ki; a mi azonban a tekintetesen szerkesztőség megjegyzését illeti, az semmi fele összefüggésben sincs levelém tárgyával és így a tény megtegyetése nem szolgálhat; mert én 1) személyesen nem láttam házamban a főmérnököt, 2) egy szóval sem követeltem levelemben, hogy látogatásait előre jelentse be, 3) azt sem tettem köztelenség, hogy német ismerje, hanem igenis megköveteltem attól, akinek az illem nem parancsolja, mert megkövetelheti minden hazulajdonos, hogy az, ki házába lép kölcsönjén egyrészt nekem és személyzetemnek, másrészt, ha kívánságairam megkérdézik közölje azt a kérdésstevővel, minek — épen az aktualis esetben — okvetlenül szükséges előzménye a bemutatkozás (vagy ha jobban tetszik a szó: a legitimálás) mert ellenkező esetben a tulajdonosnak vagy személyzetének jogában áll az illetőt egyszerűen kiutasítani, a mi a főmérnök uralmagatartása következtében könnyen megtörténhetett volna. A mi pincemesterem illeti — mert épen ezt szemelte ki a tek. szerkesztőség mentő szavazalmak a főmérnök részére — az középiskolát végzett fiatal ember, és nem hóm napzamos vagy kadár ambar tudomasom szerint az illem szabályai még az ilyenek való közzösmest nem tiltják meg. Pécsen 1894. július 7. Teljes tisztelettel *Weiler* Nep. Janos.

— **Az úszóghi korcsmáros éneke.** A mi vándor vendégeink pécsi tartózkodásuk alatt mindenféle ellátogattak, hol hús helyet és hús eszept voltak föltalálhatni. Így egyik kisebb társaság a nap perselő sugari előtt az úszóghi erdőben keresett menedéket. *Pompás* dal ütötte meg a társaság fület. *Gyönyörű* kifejeződött nő sopan hang volt, mely bájjával, tömörségével feltöltötte az erdőt. Az idegenek phantáziájában új esillag tűnt föl az operi terén és a természetben megszólalt hang tulajdonosjének keresésére indultak. A korcsma felé vezette őket a hang és elegáns, előkelő hölgyet vélték ott föltalálhatni, ki maga sem ismeri a torkában rejők kinezet; de ott senkit mást nem találtak, mint a korcsmárost, kitől túrelmentlenül kérdeztek, hol van a hölgy, kinek pascsitadala oly bájjól, kinek hangzörgőivel a tenger mélyében rejők dráza gyöngyökkel fölernek. A korcsmáros nevetett, csak nevetett és szavára fogadta, hogy senki más nimes a vendéglőben, mint ő maga és senki más nem énekel, *mint ő maga.* Nagyon néztek erre az idegenek, de a korcsmáros szavainak csak akkor adtak hitelt, mikor fölszóltatásukra újra dalra gyujtott, melynek a korcsmáros torkából egész más hatása volt, mint akkor, mikor a hanghoz meg sugár női alakot, hosszan leglőő *Lorely* haját, mosolygó, esőkra termett piros ajkát is képzelték. Soha oly szopp-ranról meg nem nyilatkozott a képzelt és a való közti különbség.

— **Huszárok találkozósa.** Bar-Sellyéről írják lapunknak: Ma délelőtt 11 órákor érkezett haza a 8. hlv.-ezred I. osztálya *Balta* Béla százados törzéstisztejelét osztályparancsnok vezénylete alatt az usztatófölt. É gyakorlat alatt a pécsi 8. s a verőci 10. honvéd huszár ezred f. hó 5-én *Baranya-Sellyén* adott egymásnak találkozót. A verőci horvát fiúk átusztáltak a *Dráv*t s úgy jöttek *Baranya-Sellyére*, ahol táborba szálltak a gróf *Draskovich* Iván majsársági épületének közelében. Delután 1 óra körül megerkezett a pécsi 8. zászlóalj egy osztálya, ugyancsak delután érkezett el csepei *Zoltán Elek*, honved lövésztábornok és *Schlippenbach* tábornok *Pécsről*. A huszáregy s hatalmas attkában üdvözölte egymást, mely után egy horvátok, mint a magyarok külön táborba

száltak. Az itthon időző gróf Draskovichéknél meghívta vacsorára az egész tisztikart, mint azonban ezek el nem fogadhatk, amennyiben a tábori szabályzatok értelmében a tiszték egy pillanatra sem hagyhatják el a táborukat. Így a jöleltük mecenás a kcsz vacsorát s bort, nemkülönből néhány hordó sört a legénység számára kivittette a táborba, ahova maga is később kiment a táborokkal egy szinten kirendelte oda a sellyei cigányokat is; volt aztán hatalmas áldomás. A horvát fiukat tekintették meg először, akiknek vidám kő-tancában sokáig gyönyörködtek, a zenét hozzá a fiatal Draskovich Károly gróf szolgáltatta sajátkezőleg a tomburájával. Azután a „magyar tábor” mentek át. A legénység itt már fekdűt s jőresben aludt is, de mikor a cigányzene megszólalt, azonnal talpon volt az egész tábor s jöködvény kirakta a csárdást a legénység. Érdekes volt, hogy míg a horvátok magukban jarták a kőlot: legény a legénység; addig a magyar huszár valamennyi kerített magának egy-egy manót; föld alul-e, víz alul-e, de annyi bizonyos, hogy hozta magával már mindegyik a maga Sáriját. Híjját! csárdást a magyar huszár csak nem járhat magában! — Reggel fölittak a gyakorlatot. A mieink a Dráva felé haladván a verőcei to. h. h. ezred II. osztálya attaquiorozókat, ezek azonban a horvátokat visszavonulással bírták és utának rohanna, a Drávanál az új mód szerint eszközöltek az átustatást. Ez egy törtenk, hogy a lőről leszedik a nyereségzamatot ta lejravaló kivételével és ezzel a huszárok csónakokba szállanak és a lovakat a gyeplőnél tartva vízbe kergetik. A lovak a vízben uszva előhaladván a csónakot magukkal húzzák a másik partra s így az evezes teljesen fölösleges csak a kormányos működik. — A másik partra erven a horvátok üdözése után, ezekkel együtt táborba szállván, a gyakorlatot befejezték. Csepei Zoltán Elek lov. föltölgyelő, valamint Schlippenbach István gróf dandárparancsnok, kik a gyakorlaton jelen voltak, meglegedésüket fejezték ki a sikerült gyakorlat fölött.

A tudósok Harkányban.

— A „Pécsi Újság” kiküldött tudósaitól. —

A magyar orvosok és természetvizsgálók XXVII. vándorgyűlésének tegnap tartott zárulóése után a vándorgyűlés tagjai közül mintegy 25-en vagy harmincan Kosára ilve Harkányba rándultak. A kirándulókkal tartott főispánunk, Károly Kálmán is.

Körülbelül egy negyed háromra lehetett déltán, mikorra a legutolsó fiakkér is megérkezett a fürdőépület főbejáratahoz s a vendékek, kiket az országaton föl szálló porfelől tetőtől talpig ellepelt, kocsijákból kiráulva a harkányi fürdőorvos szíves kalauzálása mellett fürdőkabinokba vezettettek, hogy a vízben kissé fölülülve, annál nagyobb étvágygal üljenek az

ebédhez.

A fürdővendégek nagyterme alig látott mostanában felni közt egyszerre annyi embert, mint a tegnapi napon. A terem egész hosszát befogó izléses eszinalt terület asztalánál mintegy 50–60-an lehetnek, s mindenki furkas étvágygal leste az első feeskét, akarom mondani a leveses falakat körülhordó legelső pineért; míg egyszer csak ez is megjelent s kezdetét vette a kitűnő ízű ebéd, mely igazán dicséretére válik a jó öreg Leitschnek bácsinak, a fürdővendéglősenek. A menu a következő ételekből volt összeválogatva: libaleves, marhahús körítve, zöldségek vegyes fűtettel; liba, borjú és baránsült komppattal és salátákkal. Diós lepény, almás rétes,

linei és diós torta s desszertként különféle sajtok és gyümölcsök. Az ételekhez kitűnő borokat szolgáltattak föl; volt finom pécsi óbor, rizlingi, villányi, ásványvizek és természetesen mennyiségű pezsgő, melynek dr. Jöbssz László pécsi ügyvéd fölközöntővel megnyitotta a

tösztok

hosszu sorát. Ö mint a fürdőtulajdonos meghatalmazottja ennek megbízásából időzőli a magyar tudósok itt összegyűléseit: őket a tudományok magyar bajnokaitként t. kintti s kívánja, hogy kiki örömmel gondoljon vissza a Harkányban eltöltött néhány rövid órára, Azután dr. Czeyer Kornél miniszteri tanácsos emelt szót s a természetvizsgálók nevében megígérte, miszerint fölök telhetőleg valamennyien közre fognak működni a fürdő fölvezetéséért. Fölzölkött még dr. Schröter Gyula, ki a távollevő Chyzermet s ismét Czeyer, ki a főispánt élteit. Humoros szójával általános derűltséget kellett dr. Lakits, ki az asszonyokat égi testekhez, — holgókhoz hasonlítja, azután a „Pesti Hírlap” Honnója (dr. Pollák Illés), ki körülbelül a következőket mondta: „Ha már zó van az asztromiáról: engedjék meg, hogy én is jelezsem a világrendszertben a magam állását. En magamat üstökösnek vallom. Az üstökös is naprendszerbeli pályázik naprendszerbe, keresve boldogságot és összhangzást az egyes naprendszerek között. En is a jogtudomány és természettudomány közt keresem a kapcsolatot, hogy ezáltal, ha lehet boldogság vitethessék az egyikből a másikba. E hasonlat engem a nőkre emlékeztet, kik szintén boldogságot közvetítenek réteg és réteg közt; kik boldogságot visznek ide is, oda is. Itjűk emlem poharamat.”

Tösztokat mondottak még dr. Bécsy temesvári főorvos és dr. Pavlovits horvát tartománygyógyász képviselő stb. Az ebéd 4 és fél órákor végződött s ekkor az öregekbe kekte leve mellett a park fái alatt diszkuráltak, a fiatalja pedig hevel-tűzzel hozzafogott a

tánczhoz.

melyhez a zenét Korodi bandája szolgáltatta. A táncosnók sorában az ismerősök közül ott láttuk a Hegedus és Duka nővéreket, Nyers Angyalok, Dely Mariskát s a hark nyi fürdő szép tündéret, a kis Psik Mariska kisasszonyt. Az asszonyok közül: Aidingerne, gróf Schmedegne, gróf Bély Akosné, Kolozsvarról s meg sokan. Eközben beesteledett s vendégeink, — kiknek nagy része elhagyta városunkat, — jónak veltek rágódnai a

hazatérésre.

mely az esti hűvös levegőben sokkal kellemesebb volt, mint a kimenetel. Valamennyien jól érezték magukat Harkányban s reméljük, hogy örömmel fogják mindt vizsgálgondani az itt kellemesen eltöltött néhány rövid órára.

—ok —oly.

Apróságok a vándorgyűlésről.

A vándorgyűlés orvosai kedden reggel nyolc órákor a kórházlatogatására mentek. Ket igen érdekes esett volt megtekintésre méltó, két typhus exanthematikus — tudvalegőleg a legjárnyosabb betegség — szolgálat tanulmánytárgyaló az orvosoknak. A kórházi orvosok szolgálatkészen nyitottak ajtót az orvosi kar előtt, két orvos — batrbab fájbol — a hajlongó kórházi orvosokhoz szól:

— Köszönöm. Ich muss nicht von altes haben!

— Hogy tetszik főorvos urnak a kórház? Szöllítottam meg egy vándorvendéget.

— Uram! En a fölolvására akartam menni és nagyon sajnáltam, hogy nem mehettem el, de most, hogy ezt a kórházat tekintjük meg, minden lépést sajnállok, amit elmulasztottam.

— Eszerint nagyon jónak találja a fölszerelést.

— Hogy jónak e? Ez egy minta kórház, a modern kívánalmak megfelelőleg, s mondhatom, hogy a kolozsvári kórház, bár ott klinika van, — eji de ne is beszéljünk róla — sirni tudnék!

Kórházi orvos: Ez itt az örültek megfigyelő osztálya, most ugyan szűk, de arra lejjebb egy egész palota épül számukra.

Videki: Uram! Ez paradicsom ahhoz képest amit én Gy—ott láttam. Amabba a kutyamat se dugnám bele. Az itteni embereknek, ha az új ház fölelül, valóságos élvezet lesz örültekné lenniök.

TÁVIRATAINK.

A zágrábi érsek székfoglalója.

Zágráb, júl. 7. (A „Pécsi Újság” tudósítójának távirata.) Zágrábban ismét érseke van. A három éven keresztül elrűvált érseki széket ma foglalta el Poszolovics György dr. és mint kire sokáig kellett várakozni, örömmepetült Zágráb. Nemzeti zászlók lengnek már tegnap óta a tetőről. Vegyest Zágráb városának és az érsekség zászlóval. Umepei hangulat fogta el az eddig idevaló és idegenből ideszergetett közönséget. A vendéglők és szálladók legparányibb szobácaik fölfogalják, a magánházakban idegenek és vendégek tartózkodnak. — Tegnap este érkezett ide Strossmayer György djakovári püspök, kit a vasuton híveinek nagy száma fényesen fogadott. Este a Kolo daleyelt faklyás szerenadál tisztelte meg a Horvátországban oly népszerű magyarfaló püspököt. Ma vonult be ünnepélyesen Poszolovics György érsek a szokásos ceremóniák közepette. Merre az érsek haladt, kis leánykák rózsát és virágot hintettek az érsek lábai elé. Valamennyi egyesület zászlójával vonult ki és a vártemplon előtt foglalt állást. Zágráb valamennyi harangjának zugása közepette vonult az érsek a templomba, melyben Agárdi bécsi pápai nunciús a palliumot nyújtotta át az érseknek, ki latin beszédben mondott köszönetet. — A templomban Khuen Hédervár gróf bímus és Josipovich Imre miniszter is jelen voltak. Az isteni miszelet befejeztétven a nunciús a pápa áldását adta a zágrábi érsekség híveinek. Déltán fényes díszbeöltözött az érsek az érseki palotába. — Az ünnepségnek pompás idő kedvezett.

Vasuti munkások sztrájkja.

Chicago, júl. 7. (Eredeti távirat.) A helyzet tegnap óta rosszabbra fordult. A sztrákolók már arra vetemednek, hogy a raktarak fosztogatják, a vonatokat elegetik. Egy indulásra készen álló gőzokomotívot nagy sebességgel elindították és több más vonatra eresztették rá, melyek elpusztultak. A rendőrség a sztrákolókra lött, kik közül kettő meghalt, többen megsérültek.

Franciaországi események.

Marseille, július 7. (Eredeti távirat.) Tegnap a rendőrség negyven anarkistánál tartott házkutatást s tizenegy gyanús egyen fogott el el, akiknél talált iratokból kitűnik, hogy a francia anarkisták élénk összeköttetésben állanak a küldödiekkel.

Felölő szerkesztő és lapfőnököse:

LENKEI LAJOS.

Nyomatott a „Pécsi Újság” nyomdájában.

A cs. és kir. 44-ik számú Albrecht Főherceg tábornagy nevét viselő gyalogezred történeti korrajza.

— Az Ezredparancsnokság rendelete folytán szerkesztette: HOHOLIN GYULA, ezredbeli főhadnagy. —

(6)

Megkezdődött az Aspern melletti véres csata; az osztrák ágyú-ütegek tüzét a csatater kis területében központositák; Napoleon, hogy Aspern helység birtokában maradjon, egy hatalmas gyalogsági-tömeget hagyott két oszlopban — számos ágyúval ellátva — az osztrákok közepe felé előnyomulni; 16 vértés-ezred képezte a második harcvezetést s e csapatok el is jutottak az osztrák négyesövegig. Csapataink nagy hidegvérűséggel bevárták őket 20 lépésnyire és sortűzzel megakadályozták az áttörést.

Egy újabb kísérlet is, 5000 nehéz lovas által végezve, meghiúsult a gyalogság rendíthetlenségén, a mely ezen napon kiválóan kitüntette magát.

A saját ezred az 5-dik oszlop balszárnyán volt besorozva; támadási irányának Esslingen helység volt megnevezve; 2 zászlóaljnak különösen baloldalt kellett egy kis erdőséket megtámadnia.

A III. zászlóalj két más zászlóaljjal a tartalékok középe.

Az előbb jelzett támadás nagy határozottsággal történt; a francziák az égő helységbe lettek visszaverve; de miután támaszatokat kaptak, a saját osztályainkat a helységből újlag kiűzték.

Az 5-ik oszlop a rohamot háromszor ismételte, anélkül, hogy sikerült volna a francziáktól Esslingent elvenni, a melyet az utóbbiak Aspern elvesztése óta, mint utolsó nyugopontot, törekedtek megtartani.

Ez alatt az erdőségekben elkeveredetten folyt a küzdelem; sajnos, e napon lelte hős halálát *de Fienens* ezredes azon törekvése közepett, saját példája és fölbuzdítás által az ezredet a legnagyobb kitarásra lelkesíteni, egy szétrobbanó ágyú-löveg szilánkjai kiolták e dicső és tettebuzgó életet.

E kitűnő vezér halála által az ezred pótolhatlan veszteséget szenvedett.

Az új folyama alatt Aspern az osztrákok, Esslingen a francziák birtokában volt.

Napoleon minden lehetőt megkísérelt, hogy az új leple alatt minél több csapatokat szállíttasson a Duna balpartjára s így Lannes tábornokát 45,000 ember parancsnokává tette; az osztrákoknak a 4. és 5-dik oszlopban ellenben csak 17,000 harcosuk volt.

Másnap ismét a lehevesebb harc dühöngött Aspern és Esslingen birtokáért; a 4. és 5-ik oszlop az utóbbi helység ellen nagyon bátor magatartással vonult előre.

Napoleon, miután az előmeneteleket, melyeket Rosenberg herceg a jobb szárny irányában kivivott, észrevéve, sűrű kód és számos tűzérsége által elfedve, az ezred ellen Esslingen és a folyam között egy nagy lovas-osztályt küldött támadásra.

Az ötször ismételt rohamok mindenkor ugyanazon elhatározottsággal lettek visszautasítva.

Végre — állásunk közepe felé, — Napoleon csá-

szár egy nagyszerű támadást intézett és pedig 3 gyalog hadosztállyal és az összes lovassággal egyszerre. Az osztrákok között már a zavar és a rend fölbomlása mutatkozott; e válságos pillanatban *Károly* főherceg megragadja a Zách nevű ezred II. zászlóaljának lobogóját és ez által katonáit a legnagyobb lelkesülésre és kitarásra feltűzi s így a csata sorsát Ausztria javára dönti el.

A francziák visszaverettek.

Miután a francia hadsereg mögött levő nagy dunai hid az osztrák utászok által ez időtájt szétromboltatt, Napoleon az általános visszavonulást rendelte el.

A dicső vezérnek — *Károly főhercegnek*, **ezredtulajdonosunk** győzelmes atyjának — volt osztályrésze, a világ előtt először kimutatni, hogy Napoleon császár nem legyőzhetetlen.

A nagy mérközésekhez arányban voltak e két napon a veszteségek is; a francziák 7000 halottat, 34,000 sebesültet és 2300 hadifoglyot veszítettek.

A csata felőli jelentésben az *ezredbeliek* közül a kik különösen kitűntek, említve van Portner őrnagy, ki a csata második napján egy fegyverlövés által térdén súlyosan megsérült; mindamellett a bekötözés után rögtön zászlóaljához tért vissza, hogy legényiségét saját példája által a nagy kartács-tűzben önfeláldozásra buzdítsa.

Az Esslingen nevezetű helységre intézett támadás alkalmával az elől levő harcztér földterítését Sugg Ferenc százados és Paravicini főhadnagy végezték 150 önként jelentkező *ezredbeli* katonával s e földadatot kitűnően végezték.

Kunze őrmester és Brisky tizedes a-rohamnál megsebesült Dedovich vezérőrnagyot a tűzvonalból visszavitték.

Különbén mind két fél egy nagy döntő csatához előkészületeket tett, a mely ütközet rövid idő múlva Deutsch-Wagram-nál megis történt.

Azon körülmény, hogy ez alkalommal 95,000 osztrák 130,000 francia ellen harcolt, volt határozó e csata elvesztése.

Midőn a francziák a helységbe hatoltak, Svoboda százados a II-ik zászlóaljtól egy támaspattal a háromszor oly erős ellenségre tört, de nem vala képes ennek előre haladását meggátolni.

A főtérén álló zászlóalj egy határozott roham által visszaverte ezután az ellenséget a város kapujig s 8 óraker este is még megszállva tartá azt.

Az ezred vesztesége 5 tiszt és 150 ember volt.

(Folyt. köv.)

„HUNGARIA”

országos magyar vajkiviteli részvénytársaság értesíti

a t. gazdaközönséget,

hogy irodáját **Budapesten, Dalszínház utca 10. sz. a.** megnyitotta és vajtermelésre vonatkozó bejelentéseket elfogad és vajszállítási szerződéseket köt: **a vajátvé-**
telt azonban csak f. évi október hó 1-én kezd meg.

Ennélfogva felkérjük a t. gazdaközönséget mielőbbi bejelentkezésre, mert egy vajtermelésre berendezendő tejgazdaság felszerelése tekintettel a már is beállott tömeges megrendelésekre legalább is 8 hetet vesz igénybe.

Részletes, az egész okszerű vajtermelést röviden tárgyaló szó- vagy írásbeli felvilágosítókkal szolgálunk.

A „Hungaria” országos magyar vajkiviteli részvénytársaság igazgatósága :

Báró Jósika Gábor s. k.,
elnök.

Kunkel Imre s. k.,
vezérigazgató.

Gazdák tejesarnoka PÉCSETT,

Király-utca 34. szám alatt fennálló házi fiók-üzletén kívül
1894. július 1-től *Ferenctiek-bazárja 7. szám alatt*

új fiók-üzletet nyitott,
melyet a n. é. közönség szives figyelmébe ajánl.

A tisztelt vevő közönség kényelmére való tekintettel létesített eme fiók-üzletben folyton kapható a legjobb minőségű tej, tejszín, tejföl, túró, aludtej, kitünő tea- és korona-vaj s a tejesarnokban készülő igen kedvelt gróji, limburgi, romadour és tábla-sajt.

A legújabb mérsékelt árjegyzék kívánatra megküldve lesz.
Viszontelárusítók tetemes kedvezményben részesülnek.

* * *

Raktárhelyiségnek alkalmas tágaselőpincét (suterrain) a tejesarnok azonnal bérbevenni hajlandó.